

MARGUTIS

Zilevicius J
166 Park Place
ELIZABETH N J

Cor

Vol. XVII.

No. 23

MARGUTIS

PUBLISHED SEMI-MONTHLY ON THE

15th and 30th

ANTANAS VANAGAITIS

Editor - Publisher

Entered as second - class matter at the post office at Chicago, Illinois, May 16th, 1928, under the act of March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION PRICE \$2.00 YEARLY. 10c a copy. The publisher assumes no responsibility for return of unsolicited manuscript. MARGUTIS, 6755 South Western Avenue, Chicago, Illinois
PHONE GROVEHILL 2242

Phone CANal 6122

Dr. S. Biežis, M. D.**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

2201 West 22nd Street

Atmeta dienomis ir vakarais
nuo 1 — 3 ir 7 — 8 vakare,

Rezidencija: 3241 W. 66th Pl.

Telephone REPublic 7868

Trečiadieniais ir Sekmadieniais
pagal sutartį**DR. A. J. GUSSEN****DANTŲ GYDYTOJAS**

Ofisas Ciceroj:

1410 So. 49th Court

Atmeta dienomis ir vakarais

Phone Cicero 4854-W

Trečiadieniais ir Sekmadieniais
pagal sutartį**ANTANAS B. PETKUS**

Laidotuvių Direktorius ANTANAS B. PETKUS įrengė naują, modernią koplyčią Chicagoje, Marquette park kolonijoj, prie 68-tos ir South Western Avenue.

6812 So. Western Avenue

Tel. GROvehill 0142

BONDS

Keep Bombs
Falling!

Antrą lėkimo įstaigą dir. A. Petkus turi Ciceroj —

1410 South 50th Avenue

Telephone Cicero 2109

LINKSMŲ KALĖDŲ

ir

LAIMINGŲ NAUJŲ

METŲ!

**GRANT WORKS
COAL & OIL CO.**

16th St. ir 49th Court
CICERO, ILL.

Savininkas

ADOMAS BERNADIŠIUS

Phone Cicero 311

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

— ir —

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

★
MILDA BUICK SALES

907 WEST 35th STREET, CHICAGO 9, ILL.

DAN KURAITIS, Savininkas

Linksmų Kalėdų Švenčių
Linkime Visiems
Margučio Skaitytojams
ir Rėmėjams!

MARGUTIS

KALĖDOS RAMYBĖS SIMBOLIS.

Nors metai amžiais slenka, bet didieji reiškiniai nuo Kristaus gimimo, palikti pavyzdžiu dėl žmonijos gerovės ir dorovės, tebėra gyvi ir propaguojami krikščioniškojo pasaulio. Tai yra kelrodžiai-pavydžiai kurti žmonijos meilei, šviesiam gyvenimui. Jau beveik du tūkstančiai metų praėjo, kaip šviesioji žvaigždė pasirodžiusi dangaus skliaute, karalius — valdovas vedė sveikinti ir atiduoti pagarbą gimusiam ganytojui, Didžiajam Mokytojui. Tada suskambėjo žemėje džiaugsmingą giesmę "Garbė aukštybėse geros valios žmonėms." Džiaugėsi tų laikų tautos, kad pagaliau lauktasis Valdovas atėjo. Nuskambėjo aidas "Ramybė geros valios žmonėms"...

Šie žodžiai per daugelį metų tebeskamba tikinčiųjų giesmėse su viltimi, maldavimu taikos-ramybės. Na ko daugiau žmogus gali trokšti, kaip santaikos, savo artimo meilės, šiame žemiškame gyvenime? Tik ramybė ir geros valios žmonija, teikia smagumo, džiaugsmo ir gyvenimo pažangos, bujojimo. Toji džiaugsmo šventė tapo Kalėdomis. Kas metai šventė minima-atnaujinama. Tų švenčių simboliškasis nekantrus laukimas su daugeliu pamarginimų tebėra džiaugsminga viltimi iki šiai dienos. Nerasime kitos tokios šventės metuose kurioje reikštusi tiek džiaugsmo ir rupinimosi apdovanoti savo artimą-pažystamą. Sveikini mai glėbiais plūsta, nes kiekvienas trokšta su šia švente pasveikinti žinomąją bendruomenę kuo švelniausiais žodžiais, džiaugsmingą viltimi. Rodos visas pasaulis gyvena laime, santaika, Kristaus Gimimo šventė, skamba visų lūpose, visur žiba marguoja, net širdį kutena. Kur nepažvelgsi, visur

nuoširdumas, meilė, linksmi obalsiai skamba, visur "Kalėdos" ir "Šventos Kalėdos" minimos.

Dėja, šiandieninėse Kalėdose nei didžiausi pundai pripildyti švelniausių sveikinimų negali mus džiaugsmu nuteikti, nes šiandien yra paminta svarbiausioji Kalėdų džiaugsmo mintis, — "... Ramybė geros valios žmonėms" ... Šiandien paneigtas tas džiaugsmo santaikos simbolis; tautos įnirusios viena prieš kitą, skelbia kovą, sėja mirtį nešančias kulkas. Dunda patrankos, tvirti pastatai griūna, tūkstančiai kasdieną žūva, milijonai vargsta — vaitoja ir šaukiasi pagalbos, prašo žmonijai ramybės ... Didelis skirtumas nuo Ganytojaus skelbto žmonijai džiaugsmo. Skaudžiai kenčiama kada prarastas artimo jausmas, atnešė liūdėsį, vargą žmonijai. Nyksta geros valios sukurtos vertybės kelių valdovų gobšumo dėlei ir dėl trumpo žemiško gyvenimo savanaudiškumo.

Geros valios ir ramybės viltis neprarasta. Visų mintys ir pastangos veikia dėl tos idėjos. Tikintieji maldauja taikos dėl Ganytojo skelbtosios ramybės. Ankščiau ar vėliau turės pasirodyti taikos žvaigždė. Ateis diena, kad "galiūnai" pastebėję savo silpnumą, turės prasišalinti. Gryš tautų valdovai, kurie Kalėdų žvaigždę pastebėję eis garbinti taikos Valdovą, ir tuomet ramybė vėl galės viešpatuoti. Pilnoje to žodžio prasmėje, vėl galės skristi Kalėdų aidas: "Garbė Dievui aukštybėse ir ramybė geros valios žmonėms." Tada vėl artimą galėsime sveikinti džiaugsmingai. Šios Kalėdos tegu mums primena rimto susikaupimo pareigą, kad suprastume savo ir tautos pašaukimą.

Jūsų karys,

B. GEDIMINAS.

New Guinea, Lapkričio 12, 1944 m.

Sveiki Su Šventomis Kalėdoms!

Jau ir Kalėdos atpyškėjo. Kaip čia senai dar galvojom, mislijom kas reikės pirkti iš dovanų, o štai ir Kalėdų kaip ir nebēr. Jau tik sakau, kaip greit žmogaus amžius skrenda į nežinia kur...

Savo gerus prietelius man miela pasveikinti su Kalėdų šventėms ir palinkėti, kad sveiki sulauktome ir kitų to-

kių ir dar smagesnių - kad karas užsibaigtų...

Sveikina jus ir mano "šonkaulis" Tėytė Darata. Ji sveika, drūta, kaip morka... Per Kalėdas tik sveikinimai ir sveikinimai. Tai ir aš nieko prašmatnaus neparąšysiu, ba žinau, kad Margutis turi puslapius sveikinimų...

Margučiu, tai palinkėsiu, kad jūs surastumėt ant kitų metų bent "po pusę" skaitytojo...

Tai ir viskas.

Iki kitų metų liekuosi sveikas, drūtas, kaip agurkas, Jūsų, JERONIMAS.

A. A. JONAS MILIUS

Sulyg gauto pranešimo iš Los Angeles, Californijos, tai tenai ilgus metus gyvenęs Jonas Milius, žinomas filmų rodytojas iš Lietuvos, sutiko netikėtai mirtį. Lapkričio 25 d. Jonas mirė iš priežasties "buso" užgavimo. Buvo taip. Jisai grįžo iš darbo su gatvekariumi ir išlipus jam iš jo, "busas" jį parmušė. Tas

ivyko lapkr. 24 d. apie 9:30 val. ryte. Gydytojaus sprendimas rodo, kad krista ant gatvės ir perskelta galva. Gyvas tebuvo vieną parą, bet be sąmonės.

A. a. Jonas Milius palaidotas gruodžio 1 d. kareivių kapinėse. Pamaldos įvyko šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje, kur klebonauja prel. J. Maciejauskas.

A. a. Jonas Milius buvo savanoris Lietuvos karys. Jis gimęs Andriejavo parapijoje Telšių apskrityje, Vasario 10 d. 1884 metais. Krikštytas dviem vardais: Jonas — Kazimieras Miliauskis — (Milius).

Ilsėkis taurus lietuvi — patriote svetimoj žemelėj! Norėjai grįžti į savo mielą Tėvynę, bet... jau neteks. Ištikimas buvai savo gimtinei — gynei ją nuo priešo, taip dar ištikimesnis buvai ir antrajai tėvynei — Amerikai, nes Jonas pasidavė savanoriu pirmiausiai Amerikos kariuomenėn....

THE ENEMY IS STILL THERE!

Keep **6** Extra
Buying **6** Bonds!

PIRKITE KARO BONUS!

Merry Christmas

Hugh B. Connelly
ALDERMAN 11th WARD

LINKSMŲ KALĖDŲ
ir

LAIMINGŲ NAUJŲ
METŲ!

MR. IR MRS.

JOE KAZAKAITIS

Savininkai

ARCHER AVE.
FURNITURE CO.
4140 Archer Ave.

★ PIRKIME KARO BONUS! ★

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
— IR —
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

VISIEMS SAVO KOSTIUMERIAMS IR
DRAUGAMS LINKI —

**Mikas Jovarauskas ir
Jonas Bertulis**
Savininkai

* * *

Roosevelt Furniture Co.

2310 W. Roosevelt Rd. Chicago

TELEPHONE SEELEY 8760

40 M. SPAUDĄ ATGAVUS

Rašo Pr. Mašiotas

Po lenkmečio (1863 m.) Rusų valdžios buvo sumanytas paskutinis smūgis lietuvių tautai: uždraudė spausdinti knygos paprastomis lotynų raidėmis. Tas žygis turėjo sudaryti tiltą, kuriuo, Puškino žodžiais tariant, lietuvių upeliai galėtų suplaukti į rusų jūrą. Gi, tą žygį turėjo remti rusų administraciją, rusų mokyklą. Pagaliau lietuvių krašto kolonizavimas rusais.

Viskas buvo gerai sumanyta, tik viena pamiršta, kad esama srities, kurioje administratyvinės priemonės yra bejėgės apie tautos dvasią, tą brangų turtą, kurs amžiais kraunamas ir lengvai neatiduodamas. Tiesa, mėginta skint tautos žiedus, inteligentus, kurie paprastai yra tos dvasios reiškėjai — jie buvo iš savo krašto stumiami ir viliojami į Rusijos gilumas. Su inteligentais, su žiedais, dar šiaip taip sekėsi, bet šaknys palikdavo. Jos gyvenę ir tautos dvasia. Rusų raidėmis spausdintų knygų lietuviai nepriėmė. Reikalingiausią jiems maldų knygų ir abėcėlių mokėjo rast kaimuose. pas savo brolius, gyvenusius po kita svetima ranka. Rusų valdžia

stojė į kovą su tokiu išsimanymu, daug jėgų dėjo, žiaurumo nesigailėjo, bet veltui — šioje kovos dirvoje milžinas buvo silpnėjęs už "nykštuką". Kova dėl knygų ėjo vis smarkyn ir smarkyn. Iš dar sveikų tautos kultūros šaknų kilo, atžalos, jos dabinosi žiedais, kurių visų rusų ranka nepajėgė suglemžti. Juo žiauriau tie žiedai rauta, juo daugiau jų sprogo, šaknys savo gajumu džiugino, drąsino, slėgėjų planus ardė, jų tarpe abejotumų skiepijo. Keturių dešimtų metų kovą laimėjo "nykštukas".

Milžinas nusileido, kapituliavo 1904 metų gegužės 7 dieną. Tą dieną spaudos draudimas buvo atšauktas.

Per pirmus 20 metų kovos, buvo vienas tarpas, kada rodėsi: štai kova bus baigta, būtent, kada 1876 — 1877 metais PETRUI VILEIŠIUI buvo pavykę išspausdinti ir išleisti su Rusų valdžios žinia keletas knygelių. Bet tai buvo tik paprastas kovoje milžino fronto įlinkimas, bet ne gniužimas; jis tuoju buvo atitaisytas.

Antrą dvidešimtį metų kovos lietuviai pradėjo griežtu žygiu: 1883 metų pavasarį pasirodė pirmas "Aušros" numeris su JONO BASANA-VICIAUS parašu. "Nykštukas" skelbė auštančią jam aušrą, savo griežtu žygiu pradžią, savo laimėjimo einančią dieną. Tas pirmas griežtas žygis nedavė tikro laimėjimo: po pusterčių metų "Aušra" sustojo ėjus. Bet tai nebuvo kapituliacija. Kitas pusterčių metų tarpas sunaudotas persitvarkymui ir pradėtas naujas žygis, daug griežtesnis, jau didesnėmis jėgomis. Tą naują žygį paskelbė "Varpas", taip energingai, taip gražiai V. KUDIRKOS skambintas per visą dešimtį metų, ligi jo paskutinės valandos. Skambėjo ir Didžiajam Varpininkui akis užmerkus — ligi spaudos atgavimo. Sugausdavo ir paskui, kada atrodydavo, kad apsidžiaugę laimėjimu galim pamiršti atsargumą, pamiršti tolesnius mums privalonus žygius. Laimė leisti pirmą laikraštį Rusijos ribose, "Vilniaus Žinias" teko PETRUI VILEIŠIUI. Rusų valdžios 1904 m. gegužės 7 dienos aktas buvo lietuvių laimėjimas, vainikavęs jų ilgą sunkią kovą. Keno iniciatyva tas aktas buvo galutinai išleistas — tai yra mūsų metų istorijos smulkme-

nos. Minėdami su pagarba vyrus nešusius tautos vėliavą anoj 40 metų kovoje, žinom, jog tikru tos kovos laimėtoju buvo mūsų tautos dvasia, išlikusi per tiek sunkių metų po mūsų kaimiečių šiaudinių stogu.

(Iš "Krivulės").

DEL PIRMŲJŲ MŪSŲ DIENRAŠČIO ŽINGSNIŲ

Rašo J. Jablonskis

1904 metais ir aš esu žengęs kiek tuos žingsnius. Jau šiauliuose gyvendamas — baigdamas ar baigęs savo priežiūros metus — patyriau, jog leista mums pagaliau spauda, ir netrukus sužinojau, kad P. VILEIŠIS ima netrukus ir dienraštį leisti Vilniuje. Buvau beveik jau visai laisvas; turėjau tik raštu pasižadėti dar penkerius metus nevažinėsiąs į sostines. Į dienraščio darbą ir aš buvau pakviestas. Buvau pasiryžęs ir be to keltis į Vilnių. Nuvykau į Vilnių, pasimačiau ir pasikalbėjau apie tolesnius projektus su jais Vilniški, pasižinau arčiau su P. Vileišiu jo projektu ir lūkesčių. P. Vileišiui, rodos, pats patariau kviesti į redakcijos darbą B. Višinski, ir J. Kriaučiūną... Kalbėdamas apie J. Kriaučiūną, apskritį savo draugą, buvusį kiek laiko "Varpo" redakcijoje turėjau galvoje bent tuo tarpu laikraščio administracijoje. Netrukus buvo

Visiems Linkėjimai nuo

FOTOGRAFO

W. J. Stankuno

su KALĖDŲ ŠVENTĖMS
ir NAUJAIS METAIS!

3315 So. Halsted St.,

Chicago 8, Ill.

Phone YARds 1546

LINKSMŲ KALĖDŲ

ir

LAIMINGŲ

NAUJŲ METŲ!

Dr. & Mrs.

Steponas Biežis

sugalvota administracijos dalykas pavesti G. Lansbergiui. Aš, P. Višinskas, J. Kraučiusas ėmė vis rimčiau ir rimčiau, dažnai ir labai karštai kalbėtis apie dienraščio dalyką, programą, darbą; su mumis vis labiau ir labiau, vis smulkiau, kalbėjo apie tą dalyką P. Vileišis. Buvo jau aišku, jog mes, tie trys rašto žmonės sudarysime dienraščio redakcijos branduolį, kuris ims jį dirbti su P. Vileišiu, — laikraščio įsteigėją, mes patys, tie trys branduolio žmonės, laikėm daugiausia busimuoju leidėju. Aišku buvo ir tai, jog tarp mūsų visų daug yra skirtumo ir jog mes kiekvienas, pradedant nuo paties redaktoriaus, mūsų laikomo "leidėjo" ir baigiant kiekvienu iš mūsų trijų, turim visai skirtingu tam darbui pažiūrą.... Ankščiau vieno kurio darbo mes visi nebuvom dirbę draugėje ir vienas kito kaip reikiant nepažinom. Į dienraščio darbą susispytėm tik P. Vileišio kviečiami; pačiam P. Vileišiui rodėsi, jog čia reikia tikrai gerų norų... (Bus daugiau)

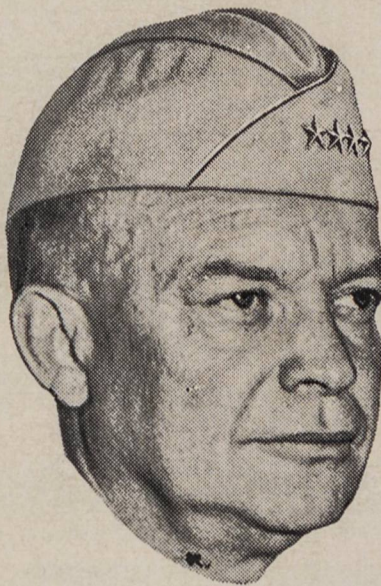

BARTRAMIEJAUS SVEIKINIMAI

Sveikinu visus kostumerius ir kostumerkas. Gaila kad aš negaliu nieko parduoti. Sveikinu visas rusiškas minyškas. Tegu jiems Dievas su savo gimimu suteikia Galiciją. Aš savo Cicilijai tai linkiu forkautą, kurį aš "trajinsiu" nupirkti ateinančią vasarą. Taip pat linkiu geriausių pasekmių savo bendradarbiams ponui Jeronimui, ponai Dąratai, Detroito Kunigundai ir pačiam Valerijonui. Taip pat linkiu mano geram draugui Algirdui, susilaukti panašų j.... manę. (Tik turi geriau girdėti....).

Baltramiejus.

Daugiau Darbininku Ar Ilgesnio KARO?

"Jūsų padidintas darbas
Sutrumpins karą ir išgelbės
Tukstančius gyvybių",

—Generolas Eisenhower.

VYRAI! MOTERYS DAUGIAU ŠUVIŲ UGNIES
GEN. EISENHOWERIUI!

GAUK KARO DARBA! LAIKYK JI!

Šis yra nepaprastas laikas. Karo darbininkų reikalavimas tas tikrose svarbiose industrijose staiga padidėjo. Musų ginkluotos jėgos pasistumėjo tokiu žaibo greitumu - ir kovoja tokiu įnirtimu - kad mes ištikrųjų sunaudojom amuniciją ir aprūpinimus, kurie buvo skirti Kovo mėnesiui. Kaikuriuose frontuose šoviniai yra racionuojami.

Karo darbininkai šioje apielinkėje atliko puikiausį gamybos darbą. Bet dabar, daugiau produkcijos reikalinga negu kuomet nors.

Pagelbėk sutrumpinti karą-gauk darbą ir laikyk jį. Pašauk artimiausią U. S. Employment Service ofisą.

ŠTAI KURIE DARBAI YRA SVARBUS:

Darbininkai, Aircraft Assemblers... Velderiai, Mašinistai
Turret Lathe Operatoriai, Radar Dalių Dėstytojai, Mechanikai
Pattern Makers, Core Makers Tool and Die Makers
Inspektorai Engine Lathe Operatoriai Designers Inžinieriai Grinders
Kreipkis šianiden į artimiausią U. S. Employment Service Ofisą

GAMYBOS SKUBOTUMO INFORMACIJŲ KOMITETAS,

Šių paminimas yra parupintas Commonwealth Edison Company

Rudenio Tango

Žodžiai St. Santvaro

Muz. Stasio Gailevičiaus

Ten bekrašėj pa - kal - nių ramy - bėj tu mane ža - vė - jai

Tu ža - vingoj pa - va - sario platy - bėj man buvai skaisti da - lia, ach amži - na nemirštanti gė -

le - lė ir am - ži - na sva - jo - né ir mano laimė Ten be - krašėj pa - va - sario pla - ty - bėj

Refrain

aš mylė - jau ta - ve. Da - bar i šir - di ru - duo at - kly - do pa - gel - to

so - dai, žemė-je ir sie - loj vien verksmą gir-džiu, rudens pil-ni laukai — Graži pa -

va-sa-rio meilė kaip sva - ja tu iš-ny - kai. Aš no-riu grįž - ti laukų pla -

ty - bėn — ir vėl ta - ve my - lė-ti amži - nai, bet jau i šir - dį

ru-duo at - kly - do, pa-gel-to so - dai žė-mė-je ir sie - loj vien verksmą gir-džiu —

— rudens pil - ni laukai — graži pa - va-sa-rio meilė kaip sva - ja tu iš-ny - kai.

Lietuvių Literatūros Istorija

LITERATūros KILIMAS

Bet nežiūrint į tai, kad gyvenimas vėl veik sugrįžo į senąsias vėžes, visuomeninis lietuvių gyvenimas ėmė daugiau aiškėti, nusistatyti. Visuomenė, susiskirsčiusi grupėmis, be tautinių idealų pasistato sau dar socialinių bei klasinių uždavinių. Dėl to ir darbas ir literatūra ima kilti, juo labiau, nes emigrantų kolonijos Amerikoje, Anglijoje savo tautiniu, politiniu ir socialiniu apsisprendimu įneša ne maža gyvumo į bendrą lietuvių kilimo sąjudį. Jau prieš didįjį karą (1914 m.) lietuviai turi daugiau kaip 65 laikraščius: 25 — Rusų Lietuvoje, per 25 — Amerikoje, apie 15 — Prūsų Lietuvoje ir 1 — Anglijoje; knygų per paskutinius 10 metų spaudą leidus išeina tiek pat, kiek buvo išėję nuo XVI amžiaus lig 1904 m. (apie 3,000). Išskyla ne maža visų literatūros rūšių darbuotojų: poetų, beleristų, dramaturgų. Pasakui įvykus didžiajai Rusijos revoliucijai (1917 m.), perkainavusiai ne tikta politinės, socialinės, bet ir kultūrinės vertybės ir tokiu būdu praplėtusiai horizontus, ir įgijus Lietuvai nepriklausomybę — tautinio darbo pradą, padidėja tų rašytojų kiekis ir kokybė. Vieni jų, eidami senais, garsių vardų pramintais keliais, gilina savą literatūrą, įveda ją į visa pasaulinės literatūros šeimyną. Kiti, artimesni naujoms dar nenusistačiusiomis meno kryptims, steigiasi duoti naujų kelių lietuvių literatūrai.

Turtingiausia literatūros rūšis — poezija. Ji, pradėdant Duonelaičių ir baigiant šių dienų poetais, užima pirmą vietą. Antrą vietą reikia at-

duoti beletristikai. Mažiausia gi yra dramos kūrėjų.

Žymesni literatūros atstovai šie:

I. POETAİ

a) seniau rašę

1) MAIRONIS parašęs naują istorinę poemą "Mūsų vargai" (1920 m.), kurios turinį sudaro Lietuvos gyvenimo pirmieji XX amžiaus 20 metų. Čia trumpai istoriškai apasakojama lietuvių kultūrinė kova su rusais ir lenkais, partijų ginčai ir nesutarimai, rinkimai į Rusijos Dūmą, didžiojo karo paskelbimas, mobilizacija, gyvulių rekvizicija, inteligentų tarimaisi bėgti ar likti Lietuvoje, vokiečių okupacija, pirmoji lietuvių konferencija Vilniuje, lietuvių veikimas užsieniuose, vokiečių žlugimas, kovos su bolševikais ir Lietuvos nepriklausomybės laimėjimas.

Dėl šito plataus turinio poemą mažoka akcijos, veiklumo. Bet nežiūrint į taisyklę, ji formos žvilgsniu — lengvomis, skambiomis eilėmis ir gausiomis puošmenomis — vertesnė už senąsias jo poemas.

Be poemos Maironis yra dar išleides (1921 m.), istorinę 5 veiksmų dramą "Kęstučio mirtis" — neperįvairios, nesudominančios fabulos kūrinį, neduodantį autoriui dramaturgo vardo.

2) JAKŠTAS, "Draugijos" laikraščio redaktorius, įsigilinęs labiausiai į dailiosios literatūros kritiką, rašęs eilėraščius, kuriuos išleides rinkiniu — "Rudens Aidai" (1921 m.).

3) MARGALIS davęs žymiai silpnėsnes už "Volungę" "Ašarėles" (1918 m.) — liūdno turinio ne visai originalines dainas rašytas karo metu. Autoriui ašaros byra dėl žmonių vargo ir dėl tėvynės nelai-

mių. Jis šiais eilėraščiais pasirodo esąs kantrybės doros skelbėjas.

Margalis paskutinį laiką beredaktoriaudamas "Vienybę" (1918 m.) yra parašęs ir publicistikos straipsnių ir beletristikos dalykėlių. Jis yra net užsimojęs dramų rašyti ir yra davęs dabar tebevaidinamą "Betlejaus stalinėlę".

4) ST. DAGILIS 1843 — 1915 m.), aušrininkas, išleides "Lietuvišką šiupinį" (I d. 1906 m. ir II d. 1910 m.), gana rūpestingai surinktą ir kartais gambiai išverstą iš klasiškos poezijos kūrėjų: Šilerio, Puškino ("Žiema"), Lermontovo, Deržavino ("Dievas"), Mickevičiaus ("Konradas Valenrodas"), Kondratavičiaus ("Lietuva") ir kitų. Be to jis 7 metus dirbo bestatydamas reformų giesmyną.

b) Nauji:

KLASIŠKOS POEZIJOS ŠALININKAI

1) M. GUSTAITIS (g. 1870 m.) kunigas davęs "Sielos akordus" (1917 m.), įvairių originalinių ir verstinių (Puškino, Boderelio, Hiuogo, Mickevičiaus) lirinių eilėraščių rinkinį: "Aureolė" (1918 m.) — tekstą oratorijai, patriotinio (Lietuvos likimas per didįjį karą) ir religinio turinio: "Tėvynės ašaras ir Erškėčių taku" (1916 m.), kur sudėtos į lirines dainas Lietuvos nelaimės ir tautiečių kenčiančių tėvimo per didįjį karą ir emigracijos vargus, ėjimas erškėčių taku, — čia Gustaitis pasirodo charakteringiausias sukurtingųjų jausmų, didžiojo karo sukeltų, lietuvių išreiškėjas; "Meilės" poemą, ir Mickevičiaus "Krymo sonetų" vertingą vertimą. Gustaitis eilėraščiai skambūs, simfoningi, išlaikytos formos.

2) M. VAITKUS (g. 1883 m.), kunigas, kuris daugiausiai pasižymėjęs kaip švelnios nuotaikos lirikas, vaizduojąs savo jausmus, gamtos grožį eilėraščiuose. Yra išėję šie jo poezijos rinkiniai: "Margumynai" (1911 m.), "Šviesūs krislai" (1913 m.), "Liepsnelės". Vaitkus rašo ir poemų. Jis yra davęs šias poemas: "Laimė" (1911 m.), kuriai turinys imtas iš pasakų; "Upytė" (1914 m.), kur apdainuojamas upės apmirimas nuo žiemos šalčio ir jos atgijimas nuo pavasario saulės; "Brėkšta" (1919 m.), kur parodomas krikščionybės pergalėjimo faktas; "Genijus ir Meilė".

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

ir

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

MR. and MRS.

JOHN B. BORDEN

Paskutiniais laikais Vaitkus rašo ir dramos. Jis Valstybinės Dramos Teatro skelbiamajame 1922 m. scenos kūrinių konkurse yra gavęs premiją už keturių veiksmų dramą — "Žvaigždės duktė", kuriai turinys imtas iš žilos senovės.

M. Vaitkaus "Laimės" poemos turinys toks:

Tarp tankių miškų, prie kalno prisiglaudęs, gyveno vienas pasituris ūkininkas. Mirusi pirmoji pati paliko jam sūnų Joną. Žmonės už jo dorą būdą juo gėrėjosi ir jį mylėjo. Antroji pati jam pagimdė antrą sūnų, vardu Antaną. "Šis pamatė, kaip visi jo brolių myli, ir nuliūdo, ir pavydas jam širdin įleido gylį". Pamotė Jono taip pat nekenė. Ir štai vieną kartą ji, susivaidijus vaikams, pasiryžta atkeršyti Jonui, kuris jos akyse visuomet kaltas būdavęs. Sulaukus nauties ji išėjo į girią velnio šauktis, kuriam savo sielą buvo užrašiusi, kad tas nugalabintų Joną. Velnias sutiko tatai padaryti, jei ji užrašys jam Antaną. Motina ir sūnus sutinka ir pasirašo sielos pardavimo aktą.

Tada velniui padedant, Antanas su motina sumano pakviesti Joną medžioklėn ir nužudyti. Jonas, nors negirdėjęs iš Antano gero žodžio ir įtardamas jį norint ką nors piktą padaryti, tin-ka su juo eiti pamedžioti, pasitikėdamas savo stiprumu, jei Antanas jį užpultų. Jonas bemedžiodamas nusiveja pašautą lapę. Antanas pareina vienas namo. Tėvas susirūpinęs Jono likimu ir antrą dieną brėkstant su Antanu girion išsivaro. Ieško sūnaus, neranda. Paskui sukviečia kaimynus ir kelias dienas jo griodžia, bet veltui. Tėvas, manydamas sūnų žuvusį esant, nuliūsta, susigrauzia, lyg ką numanydamas keistai žiūri į pačią ir sūnų, ir su žiema visai nusesta.

Tuo tarpu Jonas nusivijęs lapę toli, kuri jam pasprūksta, paklysta. Beeidamas naktį namo, jis užmiega girioje ir išbudęs atsiduria užburtoje karalystėje. Žia ji, besistebintį pasakišku tos karalybės gražumu, užninka lokys. Jonas, pamatęs žemėje kirvį, jį pagriebia, ir lokį nukauja.

(Bus daugiau)

ELEKTRIKINIS PEČIUS JUSŲ POKARINĖJ VIRTUVĖJ PATIEKS "UŽDARYTUS" VITAMINUS ANT JUSŲ STALO.

Maistas, kurį jus perkate gali turėti visus vitaminus ir mineralus, reikalingas jūsų šeimai, bet vertę turi tik tie, kurie ištikro pasiekia jūsų stalą.

Štai dėl ko jus norėsite turėti elektrikinį pečių savo pokarinėje virtuvėje. Tada jus palėsite išvirti garų vaisius ir daržoves mažame vandens kiekyje... Nebus reikalo maišyti puoda ar kilnoti poudų uždangas. Jus "uždarysit" vertingus atsparą teikiančius vitaminus, reikalingus jūsų šeimos sveikatai.

Su elektrikiniu pečiu jus sutaupinsite maistą ir vitaminus. Tobulai insuliuotas pečius ir tiksli automatinė kontrolė užtikrina mažesnę mėsos susitraukimą rezultatai tobulus visa laiką.

Todel nusitark dabar apie elektrikinį pečių savo pokarinėje virtuvėje. Tada jus pastebėsit, jos maistas atrodo geriau, yra skanesnis ir geresnis visai jūsų šeimai.

**COMMONWEALTH EDISON
COMPANY**

PIRKITE KARO BONUS!!!

**PIRKIME KARO BONUS!—REMKIME AMERIKOS
KARO JEGAS — GREITINKIME PERGALE!**

LITURGIKA

Kalėdos. Vyriausia šio laikotarpio šventė — Kalėdos arba Kristaus Gimimas. Jos esti nuolat 25 dieną gruodžio.

Kalėdų išvakarės diena vadinama vigilija, kūčiomis, pavesta Adomo ir Ievos atminimui. Tuo sugrętimu Bažnyčia reiškia tiesą, kad kaip per vieną žmogų Adomą atėjo nuodėmė ir mirtis pasaulin, taip per Kristų išganymas ir gyvybė.

Kalėdos — linksma šventė. Pamaldų spalva balta, giedama Gloria, Te Deum, muzika ir varpai atsiliepią pilnu balsu.

Pirmą Kalėdų dieną kiekvienas kunigas laiko trejas mišias. Tai senų laikų liekana, kai kunigai didesnėmis šventėmis laikydavo po keletą mišių. Kitomis dienomis Bažnyčia tą paprotį panaikino, Kalėdoms gi paliko trejopai Kristaus gimimui paminėti. Per pirmąsias mišias minime Kristaus kaip žmogaus gimimą Betliejuje. Tų mišių evangelija pasakoja, kaip aną naujieną ir gieda: Gloria in excelsis. Dėl to šios mišios vadinamos angelų mišiomis. Antrosios mišios mini Kristaus gimimą ir apsigyvenimą žmonių sielose. Jų evangelija pasakoja, kaip piemenėliai pagarbino Jėzų nuo ko jos vadinamos piemenėlių mišiomis. Trečiosios mišios skiriamos pagarbinti amžinajam Dievo Žodžio gimimui iš Dievo Tėvo. Jų evangelija tai pasakoja žodžiais: Pradžioje buvo Žodis, o Žodis buvo pas Dievą, o Dievas buvo Žodis. Tos mišios vadinamos karalių mišiomis.

Kalėdų papročiai. Su Kalėdomis iš senų laikų jungiasi kai kurie su tikybiniu atspalviu šeimyniniai papročiai.

Kalėdų vigilijoje taisoma šeimynose iškilminga vakarienė — kūčios (ir kūčia). Ji valgoma sutekus, prie stalo nutiesto šienų (dėl Kristaus gimimo ant šieno), o pradedama paplotėlėmis arba Dievo pyragais. Paplotėlės bažnyčioje laiminamos ir siunčiamos kunigo klebono visiems parapijiečiams. Ši vakarienė su palaimintomis paplotėlėmis savo pradžia kelia mus į pirmuosius amžius. Karštos pirmųjų krikščionių meilės laikais gimė jų tarpe paprotys — rinktis vakarais draugėn ir iš turtingesnių suneštų dovanų daryti bendrą puotą, agapomis (meilės puotomis) vadinata. Tais laikais buvo taip pat pa-

protys, kad kunigai ženklau vienybės ir meilės siųsdavo nėsantiems bažnyčioje pašventintos duonos.

Tų papročių šviesoje ir dvasioje turi būti meilės ir vienybės puota, agapa; per jas mes turime kiti kitam kaltybes ir įžeidimus atleisti ir iš širdies dovanoti.

Daugelyje šeimynų taisoma dar per Kalėdas eglutė, Kristaus medelis. Eglutė apsaugstoma vaisiais, saldainiais, papuošalais, žvakelėmis; po ja dedama vaikams ir namieškiams dovanų. Vakare sudegama žvakelės, o vaikai sustoję aplinkui gieda: Sveikas Jėzau mažiausias! ir gauna dovanų nuo eglutės.

Eglutė vaizduoja vaikams aną rojau uždraustą medį, dėl to kurio vaisiaus nuskynimo kilo nelaimės, dabar gausiai atitaisytos Kristaus gimimu.

Kristaus gimimui atvaizduoti bažnyčiose įrengiama "Betliejus". Mažučiam trobėsyste, panašiam į kūtėlę, lovelę ant šieno guldoma vaikelis Jėzus. Aplinkui talpinama stovylėlės Marijos, Juozapo, piemenėlių, karalių, na, ir jautis su asilėliu. Kartais Kristui esti lopšelis, kurį supa ateidami maži vaikeliai. Betliejus taisomas nuo XIII amžiaus, pirmas Betliejų įrengė šv. Pranciškaus iš Asyžiaus.

Kalėdų oktava. Antra Kalėdų diena pavesta šv. Steponui. Steponas buvo apaštalo laikais diakonu, gynė ir platino Kristaus mokslą ir už tat tapo žydų akmenimis nukankintas. Jis pirmas krikščionių kankinys ir jo dieną Bažnyčia paskyrė tuoj po Kristaus gimimo.

Antrą Kalėdų dieną kai kur bažnyčiose švenčiama avižos. Kitados tą dieną šeimnininkai atstatydavo tarnus, o šie gavę algą avižomis nešdavo jas bažnyčiai šventinti.

Trečią Kalėdų dieną pašvęsta šv. Jonui apaštalui, mylimiausia Kristaus mokiniui, o ketvirta nekalbiems vaikeliams, Erodo išžudytiems aplink Betliejų.

Šv. Jono dieną kai kuriose bažnyčiose šventina ir duoda žmonėms gerti vyną. Šio papročio pradžia remiasi padavimu, kad šv. Jonas Kristaus tikybos tikrumui išrodyti išgėręs prieš pagonis Jėzaus vardan taurę užnuodyto vyno ir tas jam nepakenks.

Nauji Metai. Visuotinu krikščionių tautų papročiu gruodžio 31 dieną baigiama civiliniai metai, o sausio 1 dieną pradedami nauji. Die-

vui padėkoti už suteiktas metuose malones Bažnyčia išvakarėje taiso iškilmingus mišparus su pamokslu ir gieda: Te Deum su atatinama padėkos malda.

Naujų metų diena Bažnyčios liturgijoje pavesta Kristaus apipiautymui paminėti. Tą dieną, vadinasi, aštunta po gimimo, Išganytojas gavo savo vardą Jėzus. Jėzus — labai brangus krikščionims vardas, kurį jie mini tik su didžiausia pagarba. Tam vardui pagarbinti Bažnyčia skiria ypatingas pamaldas sausio 2 dieną. Kitados buvo atskira Jėzaus Vardo šventė, likusi dabar kaip viena bažnytinė.

Trys Karaliai. Sausio 6 dieną yra išskilmė paminėti ir pagarbinti trims žymiesiems atsitikimams iš Kristaus gyvenimo. Vienas tų atsitikimų toks: Kristui gimus trys Rytų šalies iminčiai, savo padermių vyresnieji, pamatę danguje nepaprastą žvaigždę, sprendė žydų žemėje gimus žadėtą karalių ir atėjo jo pagarbinti. Radę Išganytoją sudėjo jam dovanų auksą, smilkilą, mirą. Kitas atsitikimas — Kristaus krikštas Jordane, o trečias — pirmas stebūklas Galiliejės Kanoje.

(Bus daugiau)

holiday greetings *

LINKSMŲ KALĖDŲ
ŠVENCŲ

ir

LAIMINGŲ NAUJŲ.

..M E T Ų !..

JUCUS-SISTERS

..RESTAURANTS..

Geri, švieži, Su Skonių
Valgiai!

1608 West 47th Street,
(Arti Ashland prie 47tos)
Chicago 9, Ill.

**LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
— IR —
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!**

ANTANAS B. PETKUS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Moderniškai ĮRENGTOS KOPLYČIOS

6812 SOUTH WESTERN AVENUE Tel. GROvehill 0142

CHICAGO, ILL.

1410 SOUTH 50th AVENUE

Tel. Cicero 2109

CICERO, ILL.

★ **PIRKIME KARO BONUS!** ★

KAUNO DAINOS DRAUGIJA

(Tęsinys)

Tadas DAUGIRDAS "Dainos" režisierius, — Lietuvos bajoras, gimė 1825 m. Kovo 12 d. Tarbine, Naugarduko gub. Rusijoje. Gimnaziją ir tapybos mokslus ėjo Vilniuje. 1870 m. įstojo į Petrapilio Meno Akademiją. 1872 m. išvyko į Muncheną, kur išbuvo keletus metų. Iki 1891 m. gyveno Varšuvoje, paskui apsigyveno savo Plėnborko dvare. Nuo 1908 m. buvo Kauno miesto Muziejaus direktorium. Gyvendamas Kaune jis darbavosi lietuvių tarpe; režisavo "Dainoje", piešė dekoracijas, rašė scenos veikalus. Jis yra parašęs komediją "Girkalnio Užgavėnės", išvertęs "Diena Redakcijoje" ir kit. Daug yra piešęs, dalyvavęs lietuvių meno parodose... Mirė 1919 metais lapkričio 1 d. Kaune. Brangus atminimas pasiekia Tadą Daugirdą, dar ir todėl, kad jis būdamas bajorų kilmės, nenulinko kaip daugelis bajorų Varšuvos pusėn, bet liko mūsų lietuvių tarpe, kad jis dirbo ir veikė mūsų tėvynės Lietuvos naudai. Tuo užsitarnavo dvigubą lietuvių pagarbą.

Iš čia pateiktų žinių, kad "Dainos" mėgėjų yra gerai pasidarbuota. Daryta maždaug po 3 spektaklius per mėnesį. Didžiojo karo okupacijos metu, vaidinimas ir apskritai kalbant, "Dainos" veikimas buvo nutrauktas. Tikrai nuo 1917 m. dainiečiai vėl atgaivino savo draugiją ir buvo mėginamo jos veikimas išstumti vėl į pirmąsias vėžes. Bet buvo jau kitos gyvenimo sąlygos. Organizavosi Lietuvos Valdžia. Daug uolių "Dainos" organizatorių ir rėmėjų buvo užimti kitais darbais, o kiti matydami jog pirmąsias jų "Dainos" darbų sritį ima iš Rusijos grįžę kvalifikuoti menininkai — artistai, pasitraukė nuošaliau...

"Dainos" reikšmė vis mažėjo ir jos veikimas mažiau bebuvė pastebimas.

1924 m. balandžio 7 d. "Daina" šventė savo 20 metų sukaktuves. Buvo vaidinamas "Pilėnų Kunigaikštis". Vaidinimas ėjo valstybės teatre. Režisavo Al. Vitkauskas.

"Dainos" Draugijos garbės nariai:

1. Komp. Juozas Naujalis.
2. Poetas prel. Jonas Mačiulis — Maironis,
3. Prof. Petras Leonas.
4. Kan. Juozas Tumas — Vaižgantas.
5. Komp. Stasys Šimkus.

"Dainos" 1924 m. Valdyba:

1. Komp. J. Žilevičius — pirmininkas,
2. Inž. Z. Bačelis, Vice-pirmininkas,
3. E. Papenaitė, Išdininkė,
4. A. Pranaitis, reikalų vedėjas,
5. T. Balandas, sekretorius.

— v —

Invado žodis, pasakytas prof. P. Leono Valstybiniam teatre 1924 m. balandžio 7 d., prieš pradėdant "Dainos" Draugijos pirmojo viešojo spektaklio sukaktuvių šventę.

Pilietės ir Piliečiai! Anuomet man teko "Dainos" draugijos pirmininko pareigas eiti. Šiandien, lyg atsimokant už tą darbą, man suteikta didelė garbė čion prabilti. Šios dienos vakaras, tai tam tikra mūsų šventė. Pasakysiu daugiau. Tai netik mano šventė, bet tai atminimas tų mūsų tautinio atgimimo dar-

KALĖDŲ SVEIKINIMAI VISIEMS MŪSŲ KOSTUMERIAMS

Archer Laundry Co., Inc.
3857-3867 ARCHER AVENUE CHICAGO
VISOKIAUSIAS SKALBIMO PATARNAVIMAS
TELEPHONE LAFAYETTE 9211

bų, kurie greitino mūsų kovą dėl tautos gyvybės laimėjimo, kurie artimo galimumą turėti tikrąjį teatrą. Žmonijos istorijos, kai kuriais periodais 30 — 40 metų laikotarpis mažai tereiškia, bet kitais periodais toks laikotarpis yra turėjęs didžiausios reikšmės politiškai santvarkai mokslo išsiplėtojimui, ar kuriai kitai žmonių gyvenimo sričiai. Mūsų tautai 40 pastarųjų metų turėjo didžiausios reikšmės: per tuos 40 metų mūsų tautos nuveikta milžiniškas darbas ir pasiekta didelių rezultatų. Tai tinka pasakyti ir dėl teatro meno srities. Pailiustruosiu šiuo atsiminimu.

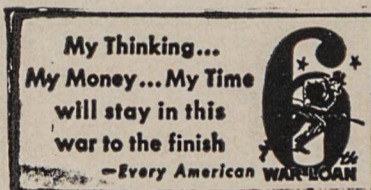
Man bestudentaujant Maskvoje, Petrapilio Moksl. Akademiją, pradėjo spausdinti Juškos žodyną; jis redaguoti buvo pavestas Maskvos universiteto lyginamojo kalbų mokslo profesorius Pilypui Fortunatovui. Profesorius Fortunatovas prašydavosi lietuvių studentų pagalbos tam darbui (ypač korektūrai, bet klausdavosi ir kaip tariaimi žodžiai). Tada nebuvo nei vieno lie-

tuvio kalbininko studento Maksvoje. Pirmiausia kalbamui reikalu vaikščiojo į Fortunatovą Antanas Vilkutaitis, tačiau jam nusikėlus į Petrapilio Kelių Inžinierių Institutą, man teko lankyti pas Fortunatovą žodyno korektūros reikalu. Fortunatovas priiminėdavo ketvirtadienių vakarais. Lankydavosi į jį daugiausia jo draugai — profesoriai. 1888-tų metų pradžioje, vieną vėl ketvirtadienio naktį, man teko, grįžtant iš Fortunatovo namo, pakeliui eiti su profesorium Braunu (rodos kilęs iš Charkovo). Mudviejų buvo kalbėtasi apie tautinį lietuvių atgimimą. Braunas, lyg patardamas, lyg prikišdamas, paklausė manęs, kodėl mes, lietuviai, nerengiam spektaklių: jie esą, labai žadintų tautinį liaudies susipratimą.

Man koku radosi. Aš negalėjau pasakyti visos teisybės; aš atsakau, jog valdžia, pasiryžusi mus surusinti; taip labai varžo bet koki tautinį mūsų pasireiškimą, kad mes negalime svajoti apie spektaklius lietuvių kalba. Tačiau aš tu-

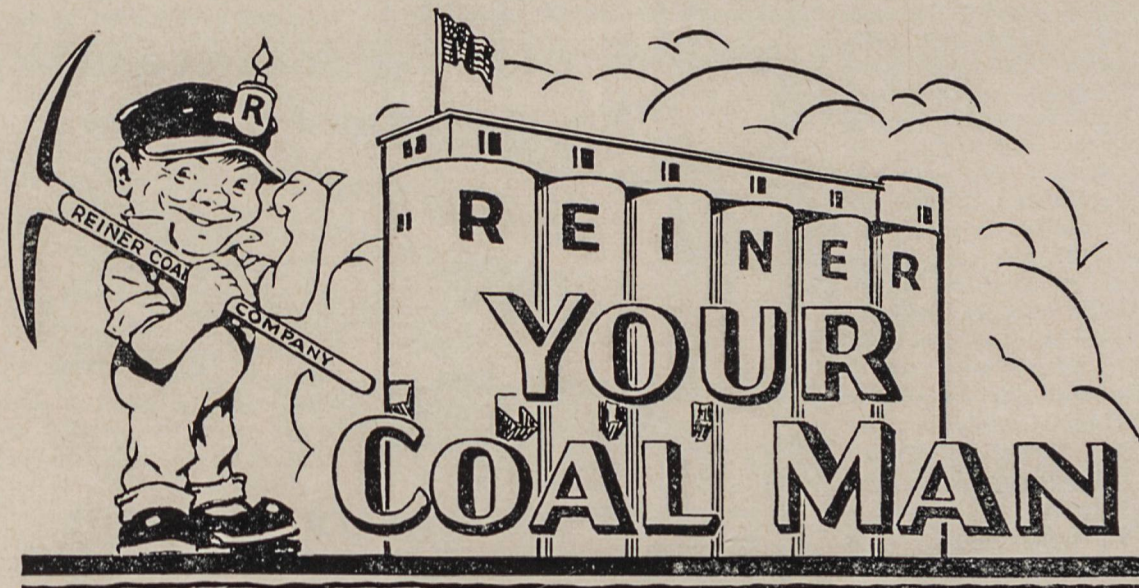
rėjau galvoje ir tai, kad, jeigu valdžia ir leistų, mes dar nepajėgtume suruošti spektaklio. Šito aš prof. Braunui nepasakiau. Tai buvo 1888 metais. Bet mūsų tautos vaikai, paliesti tautinės idėjos, dirbo, kas ką sugebėdamas, neabejodami pasisiekimų ir galutinų laimėjimų. Jiems buvo aišku, kad idėja — yra toks dalykas: nei šoviniu sunaikinsi, nei siena aptversi. Ir tautinė idėja ūmai gimusi tautoje, sklido vis plačiau ir smigo vis giliau į tautos širdį.

(Bus daugiau)

**KEEP ON BUYING
WAR BONDS
AND
STAMPS**

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ 1945 METŲ!

JOHN S. REINER, Founder and President

1804 W. 59th Street

PHONE GROVEHILL 1000

"JAUNOJI LIETUVA" ORGANIZACIJA IR VADOVYBĖ, SVEIKINA VISUS ŠIO KAMPelio SKAITYTŲJUS SU KALĖDŲ BEI NAUJŲ METŲ ŠVENTĖMIS, LINKĖDAMI GERIAUSIOS IŠTVERMĖS IR PASISEKIMO.

" JAUNOJI LIETUVA".

BRANGINKIME SAVO KALBA

Tauta neturinti savo kalbos — rašto, negali gyvuoti. Kiekviena maža ar didesnė tauta turi savo priešų — kaimynų, kurie mėgina užbėgti už akių kitai kaimyninei tautai su savo kalba bei raštu. Mes lietuviai, nuo senų senovės turėjom visokių priešų savo kalbai bei raštui, nes didesnės kaimyninės valstybės norėjo mus ištautinti. Bet ir šiandieną galime pasididžiuoti gerų mūsų tautos pirmakūnų neišsiamomis įiegomis, mes turime savo raštą, savo kalbą. Daugumas ir mūsų amerikiečių lietuvių, kurie kiek seniau atvažiavę į šią laisvą šalį, išaugino savo sūnus ir dukteris, kurie nepažįsta savo kalbos. Žinoma per daug aš nekaltinčiau tų tėvų, nes jie vaikams nori gero, bet kartu užmiršta, kad jie atvažiavo iš tos pačios samanotos bakūžės, kuri dar gal būti ir po šiai dienai laukia iš jų atskaitos. Keli iš mūsų tautos čia atvažiavusiųjų gali išduoti tą atskaitą? Žinoma atsakymas; labai daug. Bet negalime sakyti, kad visi.... Kai kurie nors ir čia gyvendami šioje laisvoje šalyje mėgina užkarti mūsų tautos sūnams ir dukterims, broliams ir sesutėms Lietuvoje, svetimą jungą. Kiekvienas geras lietuvis, turi jiems gerą atsakymą: IŠGAMA!

Et, nereikia daug ko aiškinti, geriau pasiskaitykime sekantį aprašymą apie kun. Mikalojų Daukšą. "Jaunoji Lietuva" ir kiekvienas geras lietuvis lenkia galvą prieš mūsų tokius pirmakūnus. Imkime ir mes pavyzdį iš kun. M. Daukšos.

KAI KUN. MIKALOJUI DAUKŠAI RIEDEJO AŠAROS...

Kun. Mikalojus Daukša, kilimo nuo Veliuonos, buvo didžios inteligencijos ir nemažo mokslo žmogus. Jo senelis, taip pat Mikalojus Daukša, turėjo dvarelį, vad. "Babėnų lauke", pusiaukelėje tarp Kėdainių ir Dotnavos.

1574 metais kun. Daukšai buvo duotas kanauninko vardas; 1579 m. jis Krakų klebonas, 1580 m. gautas iš vyskupo M. Giedraičio Kra-

žių koplyčią su Getautiškių dvaru ir dviem kaimais. 1585 — 1592 m. kan. M. Daukša — Žemaičių vyskupystės oficijolas, o vėliau — Betygalos klebonas. Po vyskp. M. Giedraičio mirties, 1609 ir 1610 m. kun. M. Daukša valdė Žemaičių vyskupystę.

Kun. M. Daukša dirbo su vyskupu M. Giedraičiu išvien. Vyskupas juo labai pasitikėjo. Juodu buvo dideli lietuviai patrijotai ir dideli reformatų priešai.

Iš kun. Daukšos raštų pažymėtini du:

1) Katechizmas arba mokslas kiekvienam krikščioniui privalus 2) Postilla Catholica. Daukša, galima sakyti, buvo pirmasis mūsų rašytojas katalikas, kaip kad Mažvydas buvo pirmasis reformatas. Rašė Daukša žemaičių tarpe, stengdamasis suvienodinti lietuvišką rašybą.

Kun. M. Daukša nuo pat savo jaunystės iki mirties buvo susipratęs lietuvis ir karštai mylėjo savo

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

— ir —

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

INTERNATIONAL LIQUOR CO.

6426-48 SOUTH CALIFORNIA AVE, CHICAGO

Phone REPublic 1538

Degtinės, Vyno, Alaus ir Kitokių Gėrymų

kraštą. Jis labai graužėsi, kad ne tik didikai, bet ir jų tarnai pradėjo užmiršti savo gimtąją lietuvių kalbą, o kalbėdavo lenkiškai. Ir štai kartą, nuvažiavęs į Vilnių ir gavęs pasakyti pamokslą, Daukša be kitko, šitaip esą pasakęs:

— Mūsų, lietuvių, tauta, besimokydama lenkų kalbos ir ją vartodama, taip yra paniekinusi, apleidusi, kuo neišsižadėjusi savo kalbos, jog kiekvienas tai mato, bet ar gerai padariusi, vargu bau kas ją pagirs už tai. Kurgi yra, sakau, pasaulyje tauta tokia prasta ir niekinga, kuri neturėtų sau trijų savų ir lyg įgimtų dalykų: tėvų žemės, papročių ir kalbos? Visų amžių žmonės kalbėjo savo prigimta kalba, visados rūpinosi ją išlaikyti, skleisti, tobulinti ir gražinti. Nėra tautos tokios menkos, nėra žemės sklypo tokio mažo, kur nebūtų vartojama sava kalba. Tąja kalba yra rašomi paprastai visi įstatymai. Jąja leidžiama tautos istorija, seni ir nauji savo ir svetimų tautų veikalai. Jąja aptariami visi valstybės reikalai. Jąja, pagaliau, gražiai ir padoriai yra atliekami visi reikalai bažnyčioje, tarnyboje ir namie. Pati gamta visus to moko, nes kiekvienas jau iš motinos gauna palikimo prie savo kalbos, ją vartoti, laikyti ir platinti. Tatai galime pastebėti ne tik tai žmonių, bet ir neprotingų gyvulių tarpe. Kas per stebūklai būtų tarp gyvulių, jeigu varnas imtų čiulbėti kaip lakštingala, o lakštingala krankti kaip varnas, ožys kriokti kaip liūtas, o liūtas bliauti kaip ožys! Dėl tokių savo būdo atmainų prazūtų tokių įvairių gyvulių ypatybės, lygu pats jų asmuo ir prigimtis. Ne žemės derliumi, ne drabužių įvairumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tauta, bet labiau išlaikymu ir vartojimu savo kalbos, kuri didina ir išlaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. Gimtoji kalba yra bendras meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės sargas. Sunaikyk kalbą — sunaikinsi tautą, jos santaiką, vienybę ir dorovę.

Baigęs, kun. M. Daukša apsiverkė, užtat pravirko ir visa bažnyčia. Vėliau, šį savo pamokslą papildęs, išspausdino Postilos prakalboje. Išspausdino lenkiškai, kad ir anų laikų šviesuomenė perskaitytų ir susigėdintų.

M. Daukša gimė 1530 m., mirė 1613 m., visų nuliūdėtas, kaip nenuilstąs kovotojas už lietuviybę.

NELINKSMOS KALĖDOS

Vyrai, moters ką darysim?
Jau čia pat Kalėdos?!
Ar mes verksim, ar mes pyksim —
Bus mums naujos bėdos...
Būkime drąsus darbą dirbkim,
Vis nors ką atsiuksim,
Valdžią remsim, ginklus pirkim,
Geltonskūrius plieksim!
Matot Dedę Samą puola
Azijos piratai.
Griebkim šakę, spatą, kuolą,
Paliks jų tik batai...

Adolfėlį velnias gundė
Dedę Samą maudyt.
Geltonais šunims užsiundė,
Reikės juos iššaudyti!...
Taigi matot šios Kalėdos
Neatneš linksmybių.
Nėra gėdos, kad mums bėdos,
Nuo priešų bjaurybų.
Viens judošius už Atlanto
Rankoj ginklą turi,
Prie Maskvos, dantis atkandęs,
Dabar į mus žiūri.
Antras ten po Pacifiką
Išsišiepęs braido,
Pasigriebęs ilgą štiką,
Dedę Samą baido.
Dedė Samas, tai ne kiškis,
Nuo priešo nebėga.
Pažinęs, kad nenamiškis,
Tuoj į sprandą šlėga!...
Pūstapėdis.

LINKSMŲ KALĖDŲ

— ir —

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

STANISLOVAS BRUNO
IR JONAS SHVELNIS
Savininkai

"Busy Bee"

and Archer Ave. Road ir
135th, Rout 4—A, Lemont, Ill.
pora blokų nuo Sunset Park

GRAŽI UŽEIGA IR DARŽAS
PIKNIKAMS

Nuvažiukite Sutikti

NAUJUS METUS!

LIETUVIAI!
LIETUVOS IŠLAISVINIMUI
PIRKIME
KARO BONUS!

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Archer and Sacramento Avenues
CHICAGO, ILL.

JUSTIN MACKIEWICH, Prezidentas

STANDARD TURTAS SIEKIA VIRŠ \$11.000.000.00

ATSARGOS FONDAS VIRŠ \$1.000.000.00

PUSTAPĖDŽIO SVEIKINIMAI

Linkiu visiems linksmų Kalėdų ir Naujų Metų. Visiems margutiesiems, rėmėjams, griovėjams, prieštams ir neprieštams gerus pietus. Aš įsivaizduoju, kad vieni "žūsi" kiti "untį" dar kiti kalakutą, taip sau nuo šlaunies... plėšys. O gal kas turėsite vištukę su didele "skiautere"? Aš pasiliksiu su kiaulės uodega... ir biski kopūstų "zupės". Taip pat linkiu "laimingų" švenčių mūsų senos vienos tavorščiams, praleisti kacapiškas Kalėdas, kurios įvyks po Naujų Metų. Linkiu visiems redaktoriams ir lietuviškiems "politišiams" sutverti dar vieną partiją. Pakol kas turime tik tai penkias, bet mums reikia dar šeštos, kad sumušti "streitą". Taigi linkiu visiems to ko aš pats nenoriu, būtent: virtų morkų, saldžių bulvių ir kopūstų su salietra. Visus tuos dalykus galite valgyti be mano pavydėjimo.

Pūstapėdis.

ČIAP SUI

Nors patarlė sako: Sėsti ir mokinėsi. Mano supratimu, atrodo kitaip. Žmogus kuomet jaunas — mokinasi, o kaip sėsta, tai iš proto kraustosi. Ot pavyzdžiui, yra daug tokių lietuvių, kurie jauni būdami mokinosi ir mokėjo net atskirti mažus gyvūnėlius vienas nuo kito. O dabar kaip paseno, tai nemoka atskirti nei lietuvių nuo meškos...

— v —

Valgykla gali būti ir gražiausiai išpuošta, bet jeigu nematyt sienoms lipant tarakonų, tai ot, rodos, kad ko tai trūksta....

— v —

Šventas Raštas sako: "Palaiminti ubagai dvasioj, nes jiems karalystė dangaus...." Bet žiūrėkit, kiekvienas pasidėjęs pantapius bėga, kad pasivyti dolerį. Mat nei vienas nenori būti ubagu. Net ir pats ubagas kriukiais pasiramstydamas veja si dolerį. Vadinasi, ir jis nori būti ponu....

— v —

Vyrai taupūs štai ką daro. Jie pirma apsiauna čėverykus, o pasikies kelnes maunasi. Matot, tokiu būdu nereikia valyt čėverykų. Pakol per kišką išlenda, tai ant čėverykų dulkių nelieka....

— v —

Matot kas pasaulyj dedasi? Stalinas dekoruoja savo generolus su "Suvorovo Medaliais". Dar ko gero pradės dalyt ir "Muravjovo medalius". O ypatingai, dėl lietuvių. Gal ir Prūseikai suteiks kokį "Muravjovinį...."?

— v —

Kartais moters daro vyrams priekaištus. Būk tai vyrai per daug aikvoja bereikalingai laiką. Vyrus neapsimoka teisinti, nes moters teisybę sako. Bet tik pažvelkim į moteris, kiek jos išaikvoja laiko! Kiek jos kartų per dieną "pentuojasi"? Tą visą laiką per metus sudėjus, galėtų "nupentuoti" 12 flatų medinį namą....

— v —

Nekurie lietuviai vadinasi save muzikos žinovais. Jie sako: "Lietuviai nesupranta muzikos." Aš ir tam pritariu. Ką gi lietuviai gali suprasti apie muziką, kurie ant ūkio užaugę. Amerikonai, tai bent supranta muziką. "Lawrence Tibit", prieš Frank Sinatra, amerikono supratimu, tai tik "vaikas"....

SVEIKI SU KALĖDŲ
ŠVENTĖMS!

MALELO
ELECTRIC CO.

3336 South Halsted St.,
Chicago 8, Ill.
Phone YARds 6067

POPURIS...

Mergužėle nekvailiok,
Ant lytaus nemirki;
Cigaretų neieškok —
Geriau pypkę pirkie,
Aš pypkutės nerūkau,
Cigarai per stori....
Seni, jauni, kaip matau,
Cigaretų nori....

— • —

Vai varge, varge, ką reiks daryti,
Pradėjo boba pypkę rūkyti.
Pypkutė šnypščia, pypkutė kurkia,
Jos dūmai kvepia, Lietuvos durpe...
Sakykit vyrai ką reiks daryti,
Kaip pradės bobos "Tip Top"

kramtyti....?

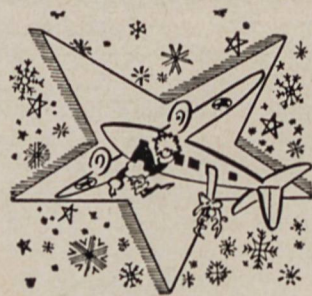
Reikės, mums vyrai, kosėt ir
čiaudėt,
Kaip ant kalnierių mums pradės
spiaudyti....

— • —

Aš užlipsiu ant stogo,
Pažiūrėsiu į strytą,
Kur į "lainą" stojo —
Cigaretų ieškojo....

Ir išėjo senelė,
Jos krutėjos lūpelė,
Greitėjo takeliu,
Cigaretų pakeliu.
Dabar toki jau laikai;
Rūko bobos ir vaikai....
Mėgom vytis ponus —
Pasivijom čigonus....

— Pūstapėdis.

LINKSMŲ KALĖDŲ
ir LAIMINGŲ NAUJŲ
METŲ!

nuo

MR. ir MRS. ANTHONY
C Z E S N A

Savininko

PAULINA
BATHS

1657 WEST 45th ST.,
Kampas Paulina ir 45tos gatvės

Visiems Savo Draugams, Kostiumeriams Ir
Margučio Skaitytojams Linkime

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ 1945 METŲ

CARR-MOODY LUMBER CO.

3039 South Halsted Street

Stasys Litvinas, Savininkas

VICTORY 1272

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
— ir —
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

Visiems Skaitytojams ir Radio Klausytojams
NUO

**MUTUAL FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

2202 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL.
BEN. J. KAZANAUSKAS, Sekretorius

Atsinaujinkite Margučio Prenumeratą! Mar-
gutis metams kainuoja \$2.00, pusei metų \$1.00.
Adresas: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.

UŽSIRAŠYK AMERIKOS
"LIETUVIŲ NAUJIENOS"

Mėnesinis žurnalas, 28 puslapių, pa-
veiksluotas ir daug skelbimų. Kaina \$1.00
metams. Adresas:

LIETUVIŲ NAUJIENOS

332 No. 6th St.,

Philadelphia, Pa.

DIRVA

Redaktorius K. S. Karpius
Kaina \$2.00

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Adresas:

6820 SUPERIOR AVENUE
CLEVELAND, OHIO.

SANDARA

AL Tautinės Sandaros Organas
Metams kaina \$2.00

Redaktorius M. Vėdyla

Ad.: 840 West 33rd Street
Chicago 8, Ill.

LAIDOJANT PASITARNAUS
LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Nariai Chicago's Liet. Laidotuvių Direktorių Asociacijos

Tel. YARds 0781-0782

L. J. Zolp

1646 WEST 46th STREET

Telephone CANal 2515

Lachawicz ir Sūnai

2314 WEST 23rd PLACE

10756 SOUTH MICHIGAN AVENUE
PHONE PULLMAN 1270

Telefonas YARds 1419

P. J. Ridikas

3354 SOUTH HALSTED STREET

Skyrius: 710 WEST 18th STREET

Tel. YARds 4908

Antanas M. Phillips

3307 SO. LITUANICA AVE.

Tel. YARds 1138-1139

Mažeika ir Evanauskas

3319 SO. LITUANICA AVE.

Tel. PULLman 9661

Leonard F. Bukauskas

10821 SO. MICHIGAN AVE.

Tel. LAFayette 3572

J. Liulevičius

4348 SO. CALIFORNIA AVE.

KOPLYČIOS DYKAI VIŠOSE MIESTO
DALYSE AMBULANCE PATARNAVIMAS

DIENĄ IR NAKTĮ

